

## POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania J. H.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Chorzowie  
o ustalenie właściwego ustawodawstwa,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 14 listopada 2023 r.,  
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach  
z dnia 27 lutego 2023 r., sygn. akt III AUa 1002/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi  
Apelacyjnemu w Katowicach do rozpoznania i orzeczenia o  
kosztach postępowania zażaleniowego.**

(J.K.)

## UZASADNIENIE

Decyzją z 14 sierpnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Chorzowie stwierdził, że J. H. tymczasowo podlega ustawodawstwu polskiemu od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2015 r., odwołując się do pisma słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z 11 lutego 2016 r., że nie może ona przyjąć wstępnego określenia ustawodawstwa Republiki Słowackiej jako właściwego, w związku z czym tymczasowe ustalenie ustawodawstwa mającego zastosowanie, wynikające z pisma z 8 grudnia 2015 r., nie stało się ostateczne.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony zarzucił, że na dzień jej wydania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych brak było prawomocnego rozstrzygnięcia ze strony słowackiej, które wyłączałoby go z ubezpieczenia społecznego na terenie Republiki Słowackiej, gdzie w spornym okresie świadczył pracę najemną.

Jednocześnie wniósł o zawieszenie postępowania w sprawie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania toczącego się przed słowacką instytucją ubezpieczenia społecznego w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa, uzasadniając to faktem, że zgodnie z poglądem ugruntowanym w orzecznictwie, polski organ ubezpieczenia społecznego nie może samodzielnie dokonać oceny stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim UE.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z 5 lutego 2020 r. oddalił odwołanie i zasądził od odwołującego się na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że J. H. od 17 września 2012 r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą O. z siedzibą w K., której przedmiotem jest wspomaganie usług finansowych, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.

Na okres od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2015 r. J. H. zawarł umowę o pracę z W. s.r.o. - spółką z siedzibą na terenie Słowacji i wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o ustalenie dla niego właściwego ustawodawstwa.

Po rozpatrzeniu wniosku, w związku z równoczesnym prowadzeniem na terenie Polski działalności gospodarczej i zatrudnienia na podstawie umowy o pracę najemną u pracodawcy W. s.r.o. na terenie Słowacji, organ rentowy pismem z 26 listopada 2014 r. ustalił dla J. H., jako właściwe, ustawodawstwo słowackie na okres od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2015 r. Pouczył jednocześnie, że ustalenie to ma charakter tymczasowy i opiera się na złożonych przez wnioskodawcę dokumentach oraz że może zostać unieważnione, jeżeli nastąpią zmiany w

aktywności zawodowej wnioskodawcy lub właściwa instytucja ubezpieczeniowa miejsca wykonywania pracy będzie miała istotne zastrzeżenia co do określonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustawodawstwa właściwego.

Instytucja słowacka pismem z 15 grudnia 2014 r. zawiadomiła Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że nie może przyjąć tak ustalonego dla J. H. ustawodawstwa i zwróciła się o przesłanie kopii umowy o pracę zawartej przez ubezpieczonego z W. s.r.o. w celu analizy i zajęcia ostatecznego stanowiska w sprawie. Organ rentowy w piśmie z 3 lutego 2015 r. podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie ustalenia słowackiego ustawodawstwa jako właściwego dla J. H.. Jednocześnie przesłał instytucji słowackiej żadaną kopię umowy o pracę. Słowacka instytucja zabezpieczenia społecznego poinformowała wówczas pismem z 23 kwietnia 2015 r., że zgodnie z decyzją Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego nr A1 z dnia 12 czerwca 2009 r. w sprawie ustanowienia procedury dialogu i koncyliacji w zakresie ważności dokumentów, określania ustawodawstwa właściwego oraz udzielania świadczeń na mocy rozporządzenia nr 883/2004, rozpoczęła pierwszą fazę dialogu i postępowania wyjaśniającego w sprawie zastosowania wobec J. H. słowackiej legislatury w okresie od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2015 r. i zwróciła się o ponowną analizę sprawy.

Organ rentowy pismem z 8 grudnia 2015 r. ponownie ustalił dla J. H., jako właściwe, ustawodawstwo słowackie na okres od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2015 r.

Instytucja słowacka pismem z 4 lutego 2016 r. powtórnie zawiadomiła Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że nie może przyjąć tak ustalonego dla J. H. ustawodawstwa i zwróciła się o przesłanie kopii spornej umowy o pracę w celu analizy i zajęcia ostatecznego stanowiska w sprawie.

Pismem z 10 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie ustalenia słowackiego ustawodawstwa jako właściwego dla J. H., przesyłając instytucji słowackiej żadaną kopię umowy o pracę.

O wszczęciu postępowania wyjaśniającego w przedmiocie ustalenia okresu podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia

pozarolniczej działalności gospodarczej Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadomił J. H. pismem z 28 marca 2019 r., jednocześnie informując go, że do czasu osiągnięcia porozumienia między instytucjami polską i słowacką ustalono, iż tymczasowo od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2015 r. podlega on ustawodawstwu polskiemu.

Pismem z 22 lipca 2019 r. J. H. oświadczył, że nie zgadza się z ustaleniem dla niego, jako właściwego, ustawodawstwa polskiego w okresie od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2015 r., gdyż w tym czasie był zatrudniony na Słowacji i w związku z tym podlega ustawodawstwu słowackiemu. Wniósł o wydanie decyzji w sprawie. Organ rentowy wydał zatem decyzję zaskarżoną w niniejszym postępowaniu.

Sąd pierwszej instancji uznał za bezsporne, że odwołujący się nie posiada dokumentu - zaświadczenia na formularzu A1, stwierdzającego podleganie ubezpieczeniom społecznym na terenie Słowacji.

Sąd Okręgowy stwierdził, że analiza akt organu rentowego dołączonych do sprawy wskazuje, iż wymagana przepisami prawa Unii Europejskiej procedura konsultacyjna była prawidłowa. Stosownie do art. 6 ust. 1b Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (dalej: rozporządzenie wykonawcze), o ile rozporządzenie wykonawcze nie stanowi inaczej, to w przypadku rozbieżności opinii pomiędzy instytucjami dwóch lub więcej państw członkowskich w odniesieniu do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, zainteresowany podlega tymczasowo ustawodawstwu państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, jeżeli zainteresowany wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w dwóch lub więcej państwach członkowskich i wykonuje część swej pracy lub prac w państwie członkowskim miejsca zamieszkania.

Nie budzi wątpliwości, że w sytuacji rozbieżności stanowisk ze słowacką instytucją zabezpieczenia społecznego w przedmiocie ustawodawstwa właściwego dla J. H. w okresie od 1 listopada 2014 r. do 31 maja 2015 r. oraz posiadając informacje z CEiDG, z której wynika, że odwołujący się prowadzi w Polsce

pozarolniczą działalność gospodarczą, Zakład Ubezpieczeń Społecznych zasadnie uznał, iż tymczasowo podlega on z tego tytułu obowiązkowym ubezpieczeniom. Brak było jakichkolwiek podstaw do zawieszenia postępowania w niniejszej sprawie. Odwołujący się nie wykazał, aby przed słowacką instytucją ubezpieczeniową równolegle toczyło się postępowanie w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa. Ponadto takie postępowanie toczące się przed instytucją słowacką nie miałoby znaczenia prejudycjalnego w niniejszej sprawie. Charakteru takiego nie ma również postępowanie wyjaśniające w sprawie określenia właściwego ustawodawstwa.

Zaskarżona decyzja ma charakter tymczasowy. Mocą tej decyzji wyłącznie tymczasowo ustalono właściwe dla odwołującego się ustawodawstwo do czasu zakończenia postępowania wyjaśniającego i osiągnięcia porozumienia przez instytucje zabezpieczenia społecznego polską i słowacką. Ostateczną decyzję w tym przedmiocie determinować będzie dopiero wynik osiągniętego porozumienia, które będzie w tej kwestii wiążące.

Apelację od powyższego wyroku wniósł J. H., zarzucając między innymi pominięcie przez Sąd Okręgowy okoliczności, że z uwagi na brak dopełnienia procedury wynikającej z treści art. 16 ust. 5 i 6 rozporządzenia wykonawczego, tymczasowe ustalenie ustawodawstwa uprawomocniło się wobec niego.

Powołując się na powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę tegoż wyroku, a także o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 27 lutego 2023 r. uchylił zaskarżone orzeczenie oraz poprzedzającą je decyzję organu rentowego i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania bezpośrednio Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Chorzowie.

Uzasadnienie wyroku Sądu drugiej instancji zawiera wnioski sprzeczne z treścią sentencji orzeczenia. Sąd drugiej instancji stwierdził bowiem, że apelacja jest niezasadna, mimo jej uwzględnienia w sentencji wyroku i wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny uznał za trafną konstatację Sąd pierwszej instancji, że aktualne ustalenie wobec J. H. ustawodawstwa polskiego w zakresie zabezpieczenia społecznego za sporny okres zostało dokonane na podstawie art. 16 ust. 4 *in fine* rozporządzenia wykonawczego w związku z art. 6 ust. 1b tego rozporządzenia, zgodnie z którym w przypadku rozbieżności opinii między instytucjami lub władzami dwóch lub więcej państw członkowskich w odniesieniu do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, zainteresowany tymczasowo podlega ustawodawstwu jednego z tych państw członkowskich, przy czym ustawodawstwo to jest określone w następującej kolejności: (...) ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, jeżeli zainteresowany wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w dwóch lub więcej państwach członkowskich i wykonuje część swej pracy lub prac w państwie członkowskim miejsca zamieszkania.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, tymczasowe ustalenie ustawodawstwa polskiego dla J. H. za sporny okres powinno było nastąpić już w grudniu 2015 r., co jednak nie zmienia trafności aktualnie zaskarżonej decyzji.

Sąd Apelacyjny przyznał, że uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu było błędne. Dopiero bowiem zakończenie procedury dialogowej, ewentualnie ujawnienie nowych, istotnych w sprawie okoliczności, może stanowić podstawę dla zmiany decyzji przez organ rentowy. Zaskarżona w niniejszej sprawie decyzja w dniu jej wydania była prawidłowa. Konsekwencją było także błędne obciążenie organu rentowego kosztami postępowania apelacyjnego w niniejszej sprawie.

Organ rentowy wniósł zażalenie na wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach, zarzucając naruszenie przepisów postępowania: 1) art. 386 § 4 k.p.c., przez wadliwe zastosowanie i uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach oraz poprzedzającej go decyzji organu w sytuacji, gdy postępowanie nie wymagało przeprowadzenia przez organ rentowy postępowania w całości; 2) § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w związku z art. 98 k.p.c., przez ich wadliwe zastosowanie i uznanie, że to organ rentowy powinien zwrócić pełnomocnikowi

odwołującego się koszty zastępstwa w sytuacji, gdy z treści uzasadnienia wynika, iż sąd błędnie obciążył organ kosztami postępowania apelacyjnego w tej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, żalący się wniośł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi oraz orzeczenie o obowiązku zwrotu od odwołującego się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie organu rentowego jest uzasadnione.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że kontrola wykonywana przez Sąd Najwyższy w związku z zaskarżeniem orzeczeń uchylających zaskarżony wyrok i przekazujących sprawę do ponownego rozpoznania nie zmierza do oceny zasadności żądania pozwu, ani także apelacji i nie polega na merytorycznym badaniu stanowiska prawnego sądu drugiej instancji (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 18 października 2013 r., III CZ 48/13, LEX nr 1422032 i z dnia 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, OSNC-ZD 2014 nr A, poz. 4). Dopuszczenie takiej kontroli oznaczałoby przyzwoleństwo, by zażalenie to stanowiło substytut skargi kasacyjnej, a więc środka prawnego zasadniczo innej rangi, sformalizowanego i mającego szansę rozpoznania przez Sąd Najwyższy tylko w wypadku spełnienia określonych przesłanek; mogłoby także prowadzić do obchodzenia przepisów o skardze kasacyjnej. Ograniczona funkcja oraz charakter zażalenia przewidzianego w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c., a także potrzeba usytuowania go w systemie środków odwoławczych i zaskarżenia, z jak najmniejszym uszczerbkiem dla spójności systemu, przemawiają za wąskim określeniem granic kognicji rozpoznającego je Sądu Najwyższego. Zażalenie jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej podstawie orzeczenia kasacyjnego (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ

170/12, LEX nr 1311814; z dnia 5 listopada 2013 r., II PZ 28/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 146 i z dnia 26 września 2017 r., III PZ 8/17, LEX nr 2397582).

Zaskarżalny zażaleniem przewidzianym w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. jest też wyrok sądu odwoławczego uchylający, na podstawie art. 477<sup>14a</sup> k.p.c., wyrok sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Należy zauważyć, że art. 477<sup>14a</sup> k.p.c. nie ma samodzielnego bytu i jego zastosowanie wymaga w pierwszej kolejności spełnienia warunków z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., czyli zaistnienia przesłanek uzasadniających uwzględnienie apelacji przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 marca 2016 r., I UZ 42/15, OSNP 2017 nr 10, poz. 139 i z dnia 30 października 2012 r., II UZ 50/12, OSNP 2013 nr 21-22, poz. 289). Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji wraz z poprzedzającą go decyzją i przekazanie sprawy do rozpoznania organowi rentowemu ograniczone jest jednak do wyjątkowych przypadków, gdy oprócz przesłanek z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. wystąpiły takie wady zaskarżonej decyzji, których nie można było naprawić w postępowaniu sądowym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2020 r., I UZ 26/19, LEX nr 3221262).

Na podstawie art. 386 § 2 k.p.c., w postępowaniu toczącym się na skutek zażalenia na orzeczenie o uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji oraz uchyleniu decyzji organu rentowego i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sąd Najwyższy poddaje kontroli prawidłowość stwierdzenia nieważności postępowania przez sąd drugiej instancji. W art. 386 § 4 k.p.c. zostały natomiast sformułowane przyczyny uchylenia wyroku z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Są nimi nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Oceny, czy sąd rozpoznał istotę sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.), dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Nierozpoznanie istoty sprawy polega na poprzestaniu na błędnym przyjęciu przez sąd pierwszej instancji przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie (prekluzja, przedawnienie, potrącenie, brak legitymacji, prawo zatrzymania itp.) albo na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy

żądania pozwu, niezbadaniu podstawy merytorycznej dochodzonego roszczenia albo całkowitym pominięciu merytorycznych zarzutów pozwanego, co ma miejsce wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu nie odnosi się do przedmiotu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2013 r., I PZ 7/13, OSNP 2015 nr 1, poz. 8).

Konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości zachodzi natomiast wtedy, gdy merytoryczne rozpoznanie sporu przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia przez ten sąd całego postępowania dowodowego. Podstawa do uchylenia wyroku nie zachodzi w sytuacji, gdy konieczne jest jedynie uzupełnienie braków postępowania dowodowego w określonej kwestii lub przeprowadzenie dowodów, które sąd pierwszej instancji bezpodstawnie pominął. W takim przypadku sąd drugiej instancji jako sąd merytoryczny, obowiązany jest na podstawie art. 382 k.p.c. uzupełnić postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2016 r., II PZ 18/16, LEX nr 2163311).

Zaskarżony wyrok jest rażąco wadliwy. Sąd Apelacyjny sporządzając uzasadnienie tegoż orzeczenia *ex post*, po ogłoszeniu sentencji wyroku, wyraził odmienny pogląd na sprawę. Całkowicie pominął funkcję uzasadnienia rozumianą jako prawne i faktyczne wyjaśnienie motywów, jakimi kierował się sąd przy wydawaniu wyroku. Sporządzenie uzasadnienia orzeczenia powinno być czynnością jurysdykcyjną organicznie związaną z rozstrzygnięciem zawartym w sentencji; stanowić jego integralną część, spełniając różne funkcje procesowe i pozapprocesowe. Obok funkcji kontrolnej, interpretacyjnej, jurisprudenckiej, profilaktycznej i społecznej pełni ono także bardzo istotną funkcję pomocniczą przy oznaczaniu zakresu prawomocności materialnej rozstrzygnięcia oraz jego powagi rzeczy osądzonej (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1950 r., Wa.C. 339/49, OSN 1951 nr III, poz. 65; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 marca 2006 r., II PK 163/05, OSNP 2007 nr 5–6, poz. 71 i z dnia 9 kwietnia 2015 r., II CSK 392/14, LEX nr 1729688; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2015 r., III CSK 237/15, OSNC 2016 nr 4, poz. 52 z glosą A. Łazarskiej, OSP 2016 z. 5, poz. 43).

Sąd drugiej instancji wykorzystał uzasadnienie jako formę korekty wadliwego, w swojej własnej ocenie, procesu orzekania. Wszak należy pamiętać, że zgodnie z art. 324 § 1 k.p.c., uzasadnienie wyroku (zasadnicze powody rozstrzygnięcia) winno powstać już w czasie narady; wygłoszenie uzasadnienia oraz transkrypcja i sporządzenie uzasadnienia „od początku” na piśmie jest tylko powtórzeniem (utrwaleniem) uzasadnienia uzgodnionego wcześniej, a więc przed wydaniem wyroku. Jako akt poprzedzający wydanie wyroku nie może oczywiście pozostawać bez wpływu na jego treść (uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., III CZP 77/11, OSNC 2012 nr 11, poz. 123 z omówieniem Z. Strusa: Przegląd orzecznictwa, Pal. 2012 nr 9–10 s. 153 i T. Zembrzuskiego: Delegowanie sędziego do pełnienia obowiązków w innym sądzie, M. Praw. 2012 nr 23, s. 1271).

Zaistniałego w rozpoznawanej sprawie stanu jawnej sprzeczności uzasadnienia wyroku z jego sentencją nie sposób nie odnieść do wzmiankowanego przez Sąd Najwyższy zagrożenia dla obniżenia standardu prawa do sądu przez rezygnację ze składów kolegialnych w sądach drugiej instancji (pkt 7 – 13 uzasadnienia uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, OSNP 2023 nr 10, poz. 104).

Oceniając sentencję wyroku w granicach podstaw określonych przez żalącego się, nie ulega wątpliwości, że w rozpoznawanej sprawie nie zaistniała przesłanka do wydania wyroku kasatoryjnego wynikająca z art. 386 § 4 k.p.c., a tym bardziej nie było podstaw do przekazania sprawy do rozstrzygnięcia organowi rentowemu w trybie art. 477<sup>14a</sup> k.p.c.

Nierozpoznanie istoty sprawy wystąpi wówczas, gdy z materialnoprawnego punktu widzenia dojdzie do rozdziwisku między żądaniem a orzeczeniem (albo, jeśli nie zostaną uwzględnione procesowe przesłanki unicestwiające roszczenie). Jak zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 czerwca 2016 r., I UZ 11/16 (LEX nr 2093748), w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych model ten ulega modyfikacji. Pojawiają się bowiem dwa dodatkowe czynniki - wniosek wszczynający postępowanie i decyzja organu rentowego (przy założeniu, że odwołanie od decyzji spełnia rolę pozwu). W świetle tych zmiennych należy odczytywać wyjątkowe rozwiązanie przewidziane w art. 477<sup>14a</sup> k.p.c. W rezultacie,

skoro nierozpoznanie istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji uzasadnia zastosowanie art. 386 § 4 k.p.c., to posłużenie się dalej idącym art. 477<sup>14a</sup> k.p.c. jest możliwe tylko wówczas, gdy organ rentowy minął się z sednem sporu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2012 r., II UZ 58/12, OSNP 2014 nr 1, poz. 14). Oznacza to, że uchylenie decyzji organu rentowego jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy nie doszło do przesądzenia wniosku złożonego przez ubezpieczonego. Dokonując tego rodzaju kwalifikacji, trzeba jednak pamiętać o okolicznościach korygujących. Sąd Najwyższy w powołanym orzeczeniu wskazał między innymi na to, że relacja zachodząca między organem rentowym i wnioskodawcą (przed złożeniem odwołania do sądu) podlega procedurze administracyjnej. Wzorzec ten wyznacza, czy doszło do rozpoznania "istoty wniosku" ubezpieczonego. Sąd nie jest uprawniony do oceny uchybień proceduralnych organu rentowego. W rezultacie działanie z art. 477<sup>14a</sup> k.p.c. zastrzeżone zostało tylko do wypadków oczywistych, widocznych bez szczegółowej analizy stosowania norm procedury administracyjnej. W świetle ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji oraz przepisów rozporządzenia nr 987/2009, do tego rodzaju uchybień ze strony organu rentowego nie doszło.

Z podanych względów Sąd Najwyższy w oparciu o art. 398<sup>15</sup> § 1 i art. 108 § 2 w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[as]